

κεῖται ἡ κοινωνία, θεωροῦται ἐκυτὴν ἀπληλαγμένην πάσης ἄλλης υποχρεώσεως. Πρὸς τί ἐπομένως νὰ καλέσῃ αὐτὸν εἰς τὰ ἄριστα της, εἰς τὰ δεῖπνά της, εἰς τὰς ἐσπερίδας της, εἰς τοὺς χορούς της, εἰς τὰς συναναστροφάς της; Ἀλλὰ, λέγουσιν οἱ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐντροφῶντες, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι πάντοτε σύννους, κατηφής, μελαγχολικός, καὶ δὲν τέρπεται εἰς τὰ τοιαῦτα, ἅρ' ἐτέρου δ' ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν παιδῶν μας· πρὸς τί λοιπὸν νὰ τὸν ἀποσπάσωμεν τῆς μονώσεώς του; Καὶ οὕτω δικαιολογοῦσι τὴν περὶ τοῦ διδασκάλου ἀδιαφορίαν τῶν. Ταῦτα δὲ λέγοντες ὑπὸ γενικὴν ἐποψὴν θεωροῦντες τὸ περὶ τοῦ ἀσχολούμεθαι ἀντικείμενον, οὐδαμῶς τῶν σπανίων ἐξικτικέμενον, οὐδαμῶς τὴν θέσιν τοῦ διδασκάλου νὰ μεταβάλλωσι, καὶ τὴν ὀλιγωρίαν, ἵνα μὴ εἴπωμεν τὴν χλεύην, ἧς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀξιοῦσιν αὐτὸν, ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ἐξαφανίσωσιν.

Τοιοιουτοτρόπως ὁ πατριὰς οὗτος τῆς ἐκπαιδεύσεως διέρχεται τὴν ἀκανθώδη καὶ τραχύδατον ἀτραπὸν τοῦ βίου του, ἀκούων ὀδιδάλεπτος ἡχοῦσαν εἰς τὰ ὦτά του τὴν δύσμοιρον καὶ ἀπαισίαν φωνήν· « περιπάτει—περιπάτει » Ἀλλ' ὁ κόπος τὸν κατὰβάλλει — περιπάτει· αἱ φροντίδες τὸν ταράττουσι — περιπάτει· αἱ συμφοραὶ τῆς οἰκογενείας του τὸν καταθλίβουσι — περιπάτει· ἡ ἀθένεια ἢ ἡ ἡλικία τὸν ἐξασθενίζουσι — περιπάτει. Ἐπὶ τέλους ἐξηντλημένος, κερμηκῶς, πέννης, ἐγκαταλείπει τὴν γέννην ταύτην, καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ ὀλίγων πενήτων, ἔστι δ' ὅτε, καὶ ὑπὸ τινων ἄλλων δῆθεν πρὸς ἐπίδειξιν, φέρεται εἰς τὸ κοιμητήριον, ἔπου ἴσως οὕτε ὁ σταυρὸς ὑπενθυμίζει τὴν ὑπαρξίν του.

Πλὴν ἐνδέχεται τινὲς τῶν ἀναγνωστῶν μας ὑπομεριδιῶντες νὰ μᾶς κατακρίνωσι καθὼς προβαίνοντα· εἰς ἰδανικὴν καὶ ἐνδιάσκευσιν πρᾶγματεῖαν. Πρὸς διασκέδασιν παντὸς αὐτῶν δισταγμοῦ, θεωροῦμεν, ἂν ὅχι ἄλλο, ἱκανὴν τὴν ἐπομένην πε-

ρικοπήν, ἢ ἡρανίσθημεν ἐξ ἐγκυκλίου τινὸς τοῦ πρὸ μικροῦ ἀποβιώσαντος διασήμεου πολιτικοῦ, φιλολόγου καὶ ἱστορικοῦ Γυιζώτου, ἢ καθὼς ὑπουργὸς ἀπνύθουνεν εἰς ἅπαντας τοὺς δήμους τῆς Γαλλίας.

« Οὐτε εὐτυχίαν ν' ἀποκρίσῃ, οὐτε φήμην ν' ἀπολαύσῃ δύνανται οἱ διδασκαλοὶ ἐκ τῶν ἐπιπόνων ὑποχρεώσεων ὡς ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ. Προωρισμένος νὰ ὁρᾷ διερχόμενον τὸν βίον του » εἰς μονότονον ἐργασίαν, ἐνίοτε δὲ νὰ » ἵπκνῃ περὶ ἑαυτὸν τὴν ἄδικίαν καὶ » τὴν ἀγνωμοσύνην τῆς ἀμαθείας, θὰ κατεθλίβεται συχνάκις, καὶ ἴσως θὰ κατεβίλλετο, ἂν δὲν ἦνται τὴν δύναμίν του » καὶ τὸ θάρρος τοῦ ἀλλαχόθεν ἢ ἐκ τῶν » προσδοκίων ἡμέσου καὶ καθαρῶς προσωπικοῦ συμφέροντος. Ἡ βαθεῖα συναίσθησις τῆς ἡθικῆς σπουδαιότητος τῶν κόπων του πρέπει νὰ τὸν βοηθῇ καὶ ἐμψυχώσῃ, ἢ δὲ σοβαρὰ ἡδονὴ ὅτι ὑπηρετήσας τοῦ ἀνθρώπου καὶ κρυφίως συνετέλεσεν εἰς τὴν δημοσίαν εὐπραγίαν » νὰ καθίσταται ἢ ἐκ τῆς μόνης συνειδήσεώς » του προσγινομένη αὐτῷ ἀνταξία ἀμοιβῇ. Ἡ δόξα του συνίσταται εἰς τὸ νὰ » μὴ ἀπαιτῇ τίποτε παρκετὸς τῆς ἀφανοῦς » καὶ ἐπιπόνου καταστάσεώς του· νὰ ἐξηντληθῇ ὑπὸ τῶν θυσιῶν ὡς μόλις ἐκτιμῶσιν οἱ ἐξ αὐτῶν ὡφελοῦμενοι· νὰ » ἐργάζηται ἐπὶ τέλους ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ μὴ περιμένη τὴν ἀμοιβὴν του εἰμὴ ἀπὸ τὸν Θεόν. »

(ἀκολουθεῖ).

Κ. ΜΕΣΣΑΛΑΣ.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ

ΠΕΡΙ

ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς κατὰ τῆς γυναικὸς ὑπὸ τινων κινουμένης σταυροφορίας, παρήγορος θεοσίῳς καὶ ἐνθαρρυντικὴ ἀ-

ΣΗΜ. Τὸ ἡμέτερον Περιοδικὸν ἤρξατο δρέπαν οὐκ ἀπεξείδιχτο αἰσίους καρπούς. Ἐνθ' ἡ ὕλη τοῦ πα-

ποβάζει· ἡ ἀνάγνωσις σοφῶν πονημάτων ἢ διατριβῶν, δι' ὧν εὐγλώττως καὶ πειστικῶς ἀντικρούονται αἱ κατὰ τοῦ δυστυχοῦς ἡμῶν φύλου μυμφαί. Τοιαῦτα ἀναγνώσματα πρὸς ἄλλο θεβάζει· δὲν δυνάμεθα νὰ συγκρίνωμεν εἰμὴ πρὸς τὰς δάσεις ἐκείνας, αἵτινες ἐν μέσῳ καυστικῆς ἐρήμου παρηγοροῦσι πρὸς στιγμὴν τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ κεκοπιτισμένου ὁδοιπόρου.

Εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐγλόττων τούτων συνηγόρων τοῦ ἡμετέρου φύλου πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ὁ Κ. Φ. Α. Μαυρογορδάτος, ὁ συντάξας τὴν σπουδαίαν ἐκείνην ἐπιστολὴν τὴν καταχωρηθεῖσαν ἐν τῷ γ'. φυλλαδίῳ τοῦ ἀξιολόγου περιοδικοῦ «ὁ Ζακύνθιος Ἀνθῶν». Θεβάζει ἐν τῇ καθ' ἡμῶν καταδρομῇ δυνάμεθα νὰ ὑπερφηανευθώμεν ἐπιθεωρούσαι, οὕτως εἰπεῖν—ἄ· μᾶς ἐπιτραπῇ ἡ ἀβλαβὴς αὕτη coquetterie—τὴν εὐγενὴ φάλαγγα τῶν ὑπὲρ ἡμῶν προμαχούντων καὶ παραβάλλουσαι αὐτὴν πρὸς τοὺς ἐνίοτε ἀπείρους νεοσυλλέκτους, αἵτινες εἴτε ὑπὸ ἐρωτικῆς ἀποτυχίας, εἴτε πείσματος, εἴτε μνησικακίας κινούμενοι, ὑποκρίνονται ἀγέρωχον καθ' ἡμῶν περιφρόνησιν.

Πλὴν ἐπειδὴ ὁ κατηγορούμενος, καὶ μάλιστα ὁ ὑπόδικος, ὡς δυστυχῶς παρίσταται ἀπὸ τινος τὸ ἡμέτερον φύλον ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς κοινωνίας, δικαιοῦται πολλάκις νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸν συνήγορον αὐτοῦ λόγους καὶ ἐπεχειρήματα, ὅπως τὴν ἀθωότητα αὐτοῦ σφύεστερον ἀποδείξῃ, ἢ ἐπιτρέψῃ εἰς ἐμὲ

ὁ Κ. Μαυρογορδάτος, καίτοι στερούμενην εὐφυΐας καὶ τῆς περὶ τὴν πάτριον γλώσσαν ἀπαιτουμένης ἱκανότητος, νὰ ἐκφέρω ἐνταῦθα παρατηρήσεις τινὰς τὰς ὁποίας μοὶ ἐνέπνευσεν ἡ ἀνάγνωσις τῆς γλαφυρᾶς διατριβῆς του.

Ὁ Κ. Μαυρογορδάτος ἐξετάζων ὑπὸ τῆς θικῆς ἔποψιν τὴν γυναῖκα γνωματεύει ὅτι ὅπως ἀρθῶσιν ὅλα τὰ κοινωνικὰ ἀτοπήματα, τὰ ὁποῖα ἡ κοινωνία ἀδυσωπῆτως σωρεύει ἐπὶ τῆς ἀσθενοῦς ἡμῶν ῥάχως—λίαν ἀκαταλλήλου ὅπως τοιοῦτον σταυρὸν βαστάζῃ—πρέπει νὰ διοργανωθῇ ἐπὶ ὅλως νέων θάσεων ἡ θήλεια ἐκπαίδευσις. Ὡς πρὸς τοῦτο συμφωνοῦμεν πληρέστατα μετὰ τοῦ Κ. Μαυρογορδάτου, διότι τὸ καθήκον τοῦτο ἀποκτείνεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἄνδρα, τὸν κεκτημένον ἢ θεωρούμενον ὅτι κέκτηται τὸν διοργανωτικὸν ἐκείνον νοῦν τὸν καταρτίζοντα τὰς κοινωνίας.

Πλὴν ἐνίοτε ὁ Κ. Μαυρογορδάτος, καίτοι τὸν ἄνδρα κυρίως ἐλέγχων, φαίνεται καὶ ὡς μεμφόμενος καὶ τὴν γυναῖκα καθ' ἐπιπόλαιον, φιλέρικον καὶ οὐδόλως περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς μεριμνῶσαν, ἐν τέλει δὲ τῆς διατριβῆς αὐτοῦ ἐκφράζει τὸν φόβον μὴ ἡ πικρὰ αὕτη ἀλήθεια ἐπισύρῃ κατ' αὐτοῦ τὴν μῆνιν, ὡς λέγει, τῶν γυναικῶν.

Καὶ πρῶτον διαβεβαιούμεν αὐτὸν ὅτι οὔτε ἐν τῇ χειροτέρᾳ ἡμῶν στιγμῇ—καὶ δυστυχῶς τὸ νευρικὸν ἡμῶν σύστημα πολλὰς μᾶς δημιουργεῖ τοιαύτας πληκτικὰς ὥρας!—δὲν ἠθέλομεν ποτὲ, οὐχὶ ὀργισθῇ, ἀλλ' οὐδὲ κἂν κηκιώσῃ κατὰ τοῦ εὐγενοῦς τούτου καὶ ἀφ'λοκερδοῦς συνηγόρου. Ἡ μῆνις ἡμῶν εἶναι εὐτυχῶς τόσον ἀβλαβὴς καὶ τόσον εὐκόλως διαμάζεται! Ἄλλως τε δὲν ἀγνοεῖ ὁ Κ. Μαυρογορδάτος ὅτι εἰς τὸν ἀδύνατον ἢ ἀλήθεια, ὅσον πικρὰ καὶ ἂν ᾖ, ἀποβαίνει πάντοτε προτιμωτέρα τοῦ ἐντέχνου ψεύδους, τῆς στρεψοδικίου προφάσεως, τῆς μεμελετημένης ὑποκρίσεως, δι' ὧν πολλάκις τὸ ἰσχυρὸν φύλον ἐν τῇ ἰσχυρῇ αὐτοῦ ἀποπλανᾷ τὰς γυναῖκας, ἀποδεικνύον τοῦλάχιστον διὰ τῆς διαγωγῆς του ταύτης τὴν

ρέντος φυλλαδίου ἦτο σχεδὸν ἅπαντα ἐστοιχιοθετημένη, μία τῶν μᾶλλον εὐπαιδευμένων παρ' ἡμῖν Κυριῶν Ζακύνθια τὴν πατρίδα, ἐπείτε μὲν ἡμῖν τὴν ἀνωθὴ διατριβὴν, μόνον αἰτησάμεν τὴν μὴ κατ' εἰσδηλοῦν τρόπον τοῦ ὀνόματος τῆς δημοσίευσιν· ἡμεῖς δ' ἄσμενοι ἐσπεύσαμεν νὰ καταχωρίσωμεν εἰς τὸ ἡμέτερον περιοδικὸν τὴν διατριβὴν ταύτην ἀναβαλόντες οὕτω εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος τὴν δημοσίευσιν ἐτέρου ἄρθρου. Ἰσως δὲν συμφωνοῦμεν ἐν τισὶ πρὸς τὴν διακεκριμένην συντάκτιδα οὐχ' ἥττον ὀφειλομένη νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ διατριβὴ αὕτης γεγραμμένη μετὰ πολλὰς χάριτος καὶ πεφωτισμένης πεποιθήσεως, περιάπτει οὐκ ὀλίγην τιμὴν εἰς τὸν «Ζακύνθιον Ἀνθῶνα» τὸν ἐκτελούσαν πρῶτον ἤδη φορὰν ἐν μυροβλήτων γέννημα τῆς παρ' ἡμῖν γυναικείας εὐφυΐας.

δι' ἡμᾶς κολακευτικὴν ἀλήθειαν ὅτι ἀρκούντως τὸ ἐγνωρίσαμεν καὶ ὅτι μὴ δυνάμενον νὰ νικήσῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ συστάδαν, δὲν ἐλπίζει ἢ διὰ τῆς πλάνης νὰ θρυσμβεύσῃ.

Ἄς βεβαιωθῇ ὅθεν ὁ Κ. Μαυρογορδάτος ὅτι τοσοῦτον ὀλίγον ἡμεῖς αἱ δυστυχεῖς γυναῖκες εἴμεθα συνειθισμέναι εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὥστε καὶ ποικιλίας χάριν τοῦλάχιστον, τὴν ἀποδεχόμεθα καὶ εὐγνωμονοῦμεν. Δὲν ἀγνοεῖ ὅτι ἀγαπῶμεν ἐκεῖνοι ὅστις μᾶς ἐλέγχει, ὅτι μισοῦμεν ἐκεῖνον ὅστις μᾶς τυραννεῖ, καὶ περιφρονοῦμεν ἐκεῖνον ὅστις δὲν θέλει νὰ μᾶς γνωρίσῃ.

Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον. Δὲν διαφρεύει βεβίως τὸν Κ. Μαυρογορδάτον ἡ πανθομολογουμένη ἀλήθεια, ὅτι δέον νὰ ἠθικοποιηθῇ πρῶτον ὁ ἀνὴρ, ὅπως ἡ γυνὴ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ὑψιτλήν αὐτῆς ἀποστολήν. Ὁ πιθηκισμὸς, ἡ πρὸς τὸν συρμὲν *maria* (τραχεῖα ἡ λέξις, ἀλλ' ἀληθής), ἡ διηνεκὴς ἀνάγκωσις τοιοῦτου εἶδους ἐφημερίδων καὶ ἡ ἀκούρατος τῶν ἰχνυρίων ἀπομίμησις δὲν θέλει παύσει, ἡ τοῦλάχιστον ἐπισιθητῶς ἐλαττωθῇ μέχρῃς ἀπλῆς καλαισθησίας εἰμὴ ὅτε ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ καὶ παραδείγματος διδάξῃ καὶ μορφώσῃ τὴν γυναῖκα. Ἄς μένῃ περισσοτέρως ὥρα μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ ὁμιλῶν εἰς αὐτὴν καὶ διὰ τερπνῆς διδακτικῆς διαπλάττων τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς, καὶ αὕτη δὲν θὰ ἔχῃ καιρὸν καὶ κατόπιν οὔτε ὀρεξίν νὰ σπουδάξῃ ἀποκλειστικῶς τὰ ἰχνυρία· ἂς προμηθεύῃ εἰς αὐτὴν βιβλία τερπνὰ ἄνευ ἐπιτηδεύσεως καὶ ἠθικὰ ἄνευ σχολαστικότητος, καὶ αὕτη δὲν θέλει κρατεῖ ἀνὰ χεῖρας τερπνὰ μυστοιστορήματα, ἅτινα ἡ κρυφία ἀπόκτησις καὶ ἀνάγνωσις καθιστῶσι μᾶλλον ἐνδιφερόντα· ἂς παύσῃ τέλος ὁ ἀνὴρ, οὐχὶ ν' ἀναγινώσκῃ, ἀλλὰ νὰ δαπανᾷ ὅλον τὸν καιρὸν τοῦ ἀναμασσῶν πολιτικὰς ἐφημερίδας, καὶ τότε ἡ γυνὴ θὰ παύσῃ ἀσχολουμένη μετὰ τοσαύτης ἀποκλειστικότητος περὶ τὴν *Mode Illustrée* καὶ τὴν *Πηγελοπην*.

Ἡ γυνὴ δὲν φροντίζει ἀρκούντως περὶ τοῦ οἴκου!! Ἰδοὺ καὶ ἄλλη ἄδικος αἰτίσις κατὰ τοῦ ἡμετέρου φύλου. Ἀλλ' ἐρωτῶ τοὺς κατηγοροῦντας, φροντίζει ἄρα γε ὁ ἀνὴρ σπουδαίως περὶ τῶν τοῦ οἴκου; Ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, πόσοι εἰσιν οἱ ἄνδρες οἱ συζητοῦντες μετὰ τῆς συζύγου τῶν ἐν ἀγάπῃ καὶ ἐμπιστοσύνῃ περὶ τῶν οἰκογενειακῶν συμφερόντων καὶ συμμεριζόμενοι μετὰ θάρρους καὶ παρησίας τὴν περὶ τῶν γενομένων εὐθύην; Ποσάκις—ἂς τὸ δολογητῶσιν οἱ ἄνδρες—μὴ θέλοντες οὗτοι ἐνεκεν τῆς συμφυροῦς αὐτοῖς ὑπερηφανείας ν' ἀναθέσωσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν γυναῖκα τὴν διεύθυνσιν τοῦ ménage, καὶ δυσανασχετοῦντες κατόπιν διὰ τὰ ἐπισυμβαίνοντα ἀτοπήματα, ἐπιρρίπτουσιν εἰς τὴν ἀνέθυνον γυναῖκα τὴν εὐθύνην τῶν πράξεων τῶν!

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν εἰς τὴν γυναῖκα ἀποκλειστικῶς ἀνατίθεται ἡ διεύθυνσις τῶν τοῦ οἴκου, μόνον περὶ τούτου ὀφείλει αὕτη νὰ μεριμνᾷ; Ἐν ὑπερμεσοῦντι δεκάτῳ ἐνάτῳ αἰῶνι πρέπει ἅπασι ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς νὰ περιορίζηται εἰς τὴν ἐστίαν ὡς ἄλλης ἀσθήμου *Cendrillon*; Ἄπα; ὁ θησαυρὸς τῶν αἰσθημάτων τῆς, τοῦ νοῦς τῆς πρέπει νὰ δαπανᾷται περὶ τὴν ἀγορὰν τῶν καθημερινῶν τροφίμων, περὶ τὴν ἐπιστάσιαν τῶν ὑπηρετῶν καὶ περὶ τὴν σημείωσιν τῶν ἀππορροούχων; Ἐραῖα εἰκὼν τῇ ἀληθείᾳ, ἀναπτεροῦσα τὸ πνεῦμα καὶ ὑποκρύπτουσα ἐν ἐκτυτῇ τὰς ἰδεώδεις ἀγαλλιάσεις τοῦ συζυγικοῦ βίου! Ἀλλ' ὅταν σὺ, ὦ ἄνερ, ἐλάτρευες τὴν γυναῖκα ταύτην, ὅταν τοῦλάχιστον τὴν ἐξέτιμας, ὅτε διακαῶς ἐπέσπευδες τὸ πέρα; τῆς μετ' αὐτῆς συζεύξεώς σου, τοιαύτην ἄδοξον θέσιν ὠρίζεις αὐτῇ ἐν τῇ καρδίᾳ σου; Τοιοῦτο ἦτο τὸ ἰδανικόν σου; Ἄν οὕτως ἔχῃ νὸ πρᾶγμα, πρέπει νὰ ὁμολογήσῃς ὅτι εἶσαι πολὺ ταπεινός. Πολὺ ἐξοχα καὶ ποιητικὰ ἦσαν βεβίως τὰ ἐρωτικά ὄνειρά σου, ὅταν ἡ σκηνὴ τῆς πραγματοποιήσεώς των δὲν ἦτο ἄλλο ἢ τὸ ὀρνιθοτροφεῖον καὶ τὸ μυχεῖρεον!

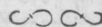
Μὴ νομίση τις ὅμως ὅτι ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τάσσω ὅλους τοὺς ἄνδρας, μᾶλλον δὲ πάσης ἄλλης διαμαρτύρομαι ἐντόνως κατὰ τοιαύτης ἰδέας καθὼς εὐτυχήσακα θείᾳ χάριτι ἐν τῷ συζυγικῷ βίῳ. Ἀλλ' ἴσα ἴσα διὰ τοῦτο, ὁφείλομεν ἡμεῖς αἱ εὐτυχοῦσαι νὰ συνηγορῶμεν ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων, ἐν αἷς ἡ ἀποθάρρυνσις καὶ ἡ ἀθυρία ἀπέσβεσαν καὶ αὐτὴν τὴν δύναμιν τοῦ παρπόνου. Ἀς σκεφθῇ λοιπὸν ὁ ἀνὴρ ὅτι ἐν ἐλλείψει μεγάλης σωματικῆς καὶ ἰσως νοητικῆς ἀναπτύξεως, ἡ γυνὴ πάσχει, οὕτως εἰπεῖν, ἀπὸ πληθώραν ἠθικοῦ βίου. Ἡ μόνωσις, ἐν ᾗ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὕτη διέρχεται τὸν καιρὸν τῆς, ἡ ἀνάγκη φιλοστόργου ὑποστηρίξεως ἐκ μέρους ἰσχυροτέρου καὶ ἀνωτέρου ὄντος γεννῶσιν εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῆς πλείστας ὅσας ἰδέας καὶ αἰσθήματα πολλάκις ἀντιμαχόμενα πρὸς ἄλληλα, πλὴν ὅλα ἀπολύγοντα εἰς τὸ αὐτὸ σημῆον — τὸν ἔρωτα. Εἰς τὸν ἄνδρα ἀπόκειται ν' ἀναλύσῃ καλῶς τὸ πολυσύνθετον τοῦτο κρᾶμα, νὰ διευθύνῃ τὰ διάφορα ταῦτα αἰσθήματα εἰς τὸν ἴδιον αὐτῶν ὀχετὸν, νὰ ἐκμεταλλευσθῇ καὶ αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα, καὶ τέλος νὰ μὴ ἀφίσῃ τὴν γυναῖκα νὰ αἰσθανθῇ τὴν φοβερὰν ἐκείνην χρεῖαν τῆς καρδίας, ἥτις ὀνομάζεται — τὸ κενόν.

Ἀς βεβαιωθῇ ἕκαστος ὅτι ἡ γυνή, εἰλικρινῶς ἀγαπωμένη καὶ κοινωνῶς γενομένη τοῦ ἠθικοῦ καὶ νοητικοῦ βίου τοῦ συζύγου τῆς, θέλει καταβάλλει πᾶσαν φροντίδα περὶ τὴν οἰκογένειαν, οὐχὶ μόνον ὡς καθήκον, ἀλλ' ὡς ἡδονήν, διότι τότε ὁ οἶκος μακρὰν τοῦ νὰ ᾔνκι ἡ ἀρετῆς εἰρκὴ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς τῆς, θ' ἀποβῇ ὁ ναὸς, ὅπου ὁ ἀνὴρ ἐν τῇ ἀνταλλαγῇ τῶν αἰσθημάτων θ' ἀναπνέῃ ἀτμοσφαῖραν μᾶλλον καθαρὰν καὶ ζωογόνον, καὶ ὅπου ἡ γυνὴ διὰ τῆς περιπαθοῦς φροντίδος τῆς θὰ τῷ ὑπενθυμίζῃ ὅτι αἱ ἡλικίαι μεταβάλλονται, αἱ τύχαι ἀλλοιοῦνται, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀκτίς τοῦ πρώτου ἔρωτος φωτίζει ἔτι ἀνέσπερος τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον περιβόλον!

Ἐν Χανιώτῳ τῇ 28 Δεκεμβρίου 1871.

ΤΙΣ Ἡ ΦΙΛΙΑ.

Ἀφιεροῦται τῷ φιλτάτῳ μοι ***

Colui che mai provato non ha il soave diletto di uua ingenua e disinteressata emicizia, ignora tutta la felicità che un uomo può ricevere da un altr' uomo.

Ὁ ἐνάρτεος καὶ γλυκὺς Σιλβίος Πέλικος χάριν μαθητοῦ αὐτοῦ τινος, ὃν πολὺ ἠγάπα, ἔγραψε τὸ «Περὶ καθηκόντων τῶν ἀνθρώπων» ἄξιον μελέτης πόνημά του. Ἐπεθύμουν ἵνα τὴν ἱκανότητα κεκτημένος τοῦ σεβαστοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς γράψω περὶ ἐνὸς τῶν ἱερωτέρων καὶ ὑψηλοτέρων αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου, τῆς φιλίας, τὴν δὲ διατριβὴν ταύτην, ἐκχειρίσμαι καρδίας εἰλικρινοῦς ἀφιερῶσω Σοι! Πλὴν παρασάγκας ὅλους ἀπέχω ἱκανότητος τοιαύτης, καὶ ἀσθενῶς, λίαν ἀσθενῶς καὶ ἀτέχνως θὰ ἐκφράσω ἰδέας τινὰς, μόνον προτέρημα ἐχούσας, τὴν ἀπόδειξιν τῆς πρὸς Σὲ θερμῆς καὶ εἰλικρινοῦς φιλίας μου.

Ὁ ἄνθρωπος, φιλιτάτῳ μοι, ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτῳ εἰσερχόμενος προδιατίθεται ὅπως ἄρῃ φορτίον ὅλον δυστυχίῳ. Κλαυθμηρισμὸς εἶνε ἡ πρώτη φωνὴ του καὶ δάκρυ παρακολουθεῖ αὐτήν. Εὐτυχῆς ἐὰν κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν του δυνήθῃ διὰ μειδιάματος ν' ἀποχαιρετήσῃ τὸν κόσμον, τὸ φύραμα τοῦ το μειδιαμάτων καὶ δακρύων. Τὸ μειδισμα τῆς τελευταίας ὥρας ἐξαιλεῖ τὸν στόνον καὶ τὸ δάκρυ τῆς πρώτης, καὶ οὕτως συνδέονται τὰ δύο ἄκρα. Ἀλλ' ἐξετάσωμεν τὰ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βίου συμβαίνοντα. Οἱ πρῶτοι οὗς γνωρίζομεν μόλις ἀνοίξαντες τοὺς τε φυσικοὺς καὶ ἠθικοὺς ἡμῶν ὀρθαλμοὺς εἰσὶν οἱ ἡμέτεροι γονεῖς· οὗτοι ὀδηγοῦσι τὰ πρῶτα βήματα ἡμῶν, οὗτοι μᾶς χειραγωγοῦσιν ἐν τῷ κόσμῳ. Προχωροῦμεν ἀναπτυσσόμενοι, καὶ τότε αἰσθανόμεθα ὅτι εἰνέ τι τὸ ἐλλεῖπον ἐξ ἡμῶν, ἔχομεν ἀνάγκην καρδίας ἐννοούσης τὴν ἰδικήν μας, πρὸς ἣν νὰ ἐκφράζωμεν ἀπάσας τὰς ἐντυπώσεις ἡμῶν,